

Osaamisen arvioinnin käytänteet ja ohjeet

Opintokeskus Sivis 2025

Osaamisen arvioinnin ohjeet kouluttajalle

Osaamistavoitteet ja arviointi

Opintokeskus Siviksen koulutukset suunnitellaan osaamisperusteisesti ja koulutuksen suunnitteluvaiheessa jokaiselle osaamistavoitteelle määritellään opintopisteytyissä koulutuksissa arvioinnin kriteerit, joiden toteutuessa osaamistavoitteet katsotaan saavutetuiksi. Arviointikriteerien tulee kuvata konkreettista tekemistä, jonka kautta osallistuja osoittaa osaamisen saavutetuksi.

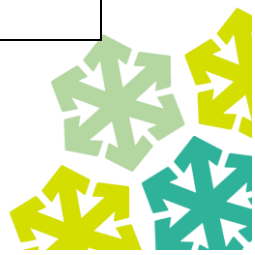
Arviointikriteereiden toteutumista seuraamalla kouluttaja pystyy käytännössä havaitsemaan ja seuraamaan osaamisen syntymistä. Hyvin suunnitellut osaamistavoitteet, arvioinnin kuvaus ja kriteerit on helppo esittää koulutuksen alussa opiskelijoille niin, että myös he tietävät, mitä heiltä koulutuksessa odotetaan, jotta koulutus tulisi hyväksytysti suoritetuksi.

Arviointikriteereihin kuvataan hyväksytyyn suoritukseen alaraja. Osaamistavoitteiden tulee pääosin olla saavutettavissa koulutuksen aikana. Mikäli koulutuksessa tehdään pitkälle aikavälille sijoittuvia tehtäviä tai näyttöjä, tämä tulee ottaa huomioon koulutuksen kestoa ja päättymispäivää suunniteltaessa.

Kouluttaja voi antaa myös vaihtoehtoisia suoritusmahdollisuuksia, joilla esimerkiksi poissaoloja voidaan korvata ja osaamista näyttää.

Esimerkkejä osaamistavoitteista ja niihin liittyvistä arviointikriteereistä:

Osaamistavoite:	Arvioinnin kriteerit:
Osallistuja osaa viestiä ja asioida verkossa turvallisesti ja vastuullisesti.	<ul style="list-style-type: none">Osallistuja nimeää vahvan salasanan muodostamisen kriteereitä ja muodostaa turvallisen salasanan.Osallistuja etsii ja jakaa ryhmälle erilaisia esimerkkejä liittyen verkkohuijauksiin.

Osallistuja osaa huomioida tutun aluksen hätätilanteiden toimintamallit.	<ul style="list-style-type: none"> Osallistuja esittelee aluksen turvallisuusvälineet ja niiden käytön.
Opiskelija osaa kuvata, mitä esteettömyys tarkoittaa julkisessa rakentamisessa ja asuinrakentamisessa.	<ul style="list-style-type: none"> Osallistuja tutustuu oman/valitsemansa kunnan esteettömyyssuunnitelmaan ja arvioi sen sisältöä lainsäädännön näkökulmasta.
Osallistuja osaa kertoa, mitä kestävä kehitys on käsityön kontekstissa.	<ul style="list-style-type: none"> Osallistuja tuo kurssin keskusteluissa ja ryhmätehtävissä esiin kestävyteen liittyviä näkökulmia käsityön kontekstissa.
Osallistuja osaa tunnistaa yleisimmät myrkkysienet.	<ul style="list-style-type: none"> Osallistuja kertoo suippumyrkkyseitikin, valkokärpässiä, punakärpässiä ja pulkkosienien tuntomerkit.
Osallistuja osaa valmistaa ja viimeistellä kudotun tekstiilin.	<ul style="list-style-type: none"> Osallistuja luo loimen. Osallistuja rakentaa loimen kangaspuihin ryhmässä ja yksin. Osallistuja käyttää kangaspuita ja työvälineitä ergonomisesti huomioiden työturvallisuuden. Osallistuja viimeistelee kudotun tekstiilin sopivalla tavalla.

Monipuoliset arvioinnin tavat huomioidaan koulutuksen suunnittelussa

Pelkät testit tai kokeet eivät välttämättä kerro osaamisesta kovinkaan hyvin, vaan arvioinnissa on hyvä hyödyntää monipuolisia arvioinnin tapoja. Näin saadaan paremmin esiin oppijan tietojen lisäksi myös osaaminen. Erilaisia arviointitapoja voivat olla esimerkiksi arviointikeskustelu kouluttajan kanssa, oppijan toiminnan havainnointi, vertaisarviointi tai oppijälhtöinen arviointi, johon kuuluvat erilaiset oppijan tuotokset osaamisen osoittamiseksi. Arvioinnin erilaisia menetelmiä on esitelty Siviksen [Lisää laatua koulutukseen](#) -oppaassa.

Itsearviointi ja vertaisarviointi ovat tärkeä osa koulutusta ja oppimisprosessia, ja niiden käyttämiseen kannustetaan. Itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin kautta oppija voi saada tärkeää tietoa omasta osaamisestaan ja kehittymisestään. On kuitenkin hyvä muistaa, että nämä arvioinnin muodot eivät korvaa arvioijan suorittamaa osaamisen arviointia, vaan toimivat sen tukena.

Arviointiin käytettävissä oleva aika

Siviksen koulutuksen laatuksiteereissa todetaan, että arviointia ja ohjausta tulee antaa koulutuksessa riittävästi ja oikea-aikaisesti. Oikea-aikaisuudessa korostuu suunnittelun merkitys. Suunnittelussa arviointi huomioidaan siten, että osallistuja saa näyttää osaamistaan koulutuksen aikana ja arviointia toteutetaan koko koulutuksen keston ajan, ei ainoastaan koulutuksen päättyessä. Tämä helpottaa myös kouluttajan työtä ja mahdollistaa oppijoiden ohjaamisen, jos osaamistavoitteiden saavuttaminen vaikuttaa hankalalta. Suunnitteluvaiheessa huomioidaan koulutuksen opintopisteytys ja suhteutetaan arviointiin käytettävä aika siihen.

Oppimisen kannalta on usein perusteltua arvioida ja antaa palautetta joistakin suorituksista tarkemmin. Mikäli palautteen pohjalta osallistujalta vaaditaan korjaavia toimenpiteitä osaamistavoitteiden täyttymiseksi, tämä tulee selkeästi ilmaista palautteen yhteydessä.

Kouluttaja viestii arvioinnista ja suostumuksenannosta

”Tiedottamisella varmistetaan, että osaamisperusteisen koulutuksen opiskelija on tietoinen mitä häneltä edellytetään, mitkä ovat koulutuksen osaamistavoitteet ja millä perusteilla osaamista arvioidaan.” (Opas osaamisperusteiseen arviointiin vapaassa sivistystyössä)

Sen lisäksi, että Sivis oppilaitoksena viestii osallistujille jo ennen koulutuksen alkua suoritustietojen viemisestä Koski-rekisteriin sekä siihen liittyvästä suostumuksenannosta, myös kouluttajan tulee kertoa asiasta koulutuksen alkaessa. Tiedottamisessa huolehditaan siitä, että osallistuja tietää suostumuksen antamisen perustuvan vapaaehtoisuuteen ja koskevan juuri nimenomaista koulutusta.

Kouluttaja kertoo koulutuksen alkaessa myös koulutuksen osaamistavoitteet ja niihin liittyvät arvioinnin tavat ja arviointikriteerit, jotta osallistuja tietää, mitä häneltä koulutuksessa odotetaan hyväksytyn suoritusmerkinnän saamiseksi.

Suorituksen todentaminen ja arvioinnin dokumentointi

Opintopisteytetyn koulutuksen arvioija antaa hyväksytyn suoritusmerkinnän niille osallistujille, joiden kohdalla arviointikriteerit on suoritettu. Osallistuja saa hyväksytystä suorituksesta opintopisteytetyn todistuksen, jossa koulutuksen osaamistavoitteet ja

arviointi on kuvattu. Lisäksi hän voi omalla suostumuksellaan saada merkinnän hyväksytystä suorituksesta [Oma Opintopolku -palveluun](#). Hylättyjä suorituksia ei merkitä eikä niiden tietoja siirretä. Kouluttaja kertoo perustelut niille osallistujille, joille ei voida antaa hyväksyttyä suoritusmerkintää.

Arvioija säilyttää arviointiin liittyvät mahdolliset dokumentit kahden kuukauden ajan suoritusmerkinnän tai ei-hyväksytyin suorituksen perustelujen antamisesta. Dokumentti voi olla esimerkiksi arviointimatriisi, johon on kerätty tiedot suoritetuista, koulutukseen liittyvistä tehtävistä. Arvioinnista syntyviä muita asiakirjoja voivat olla esimerkiksi arvioijan tekemät kirjalliset arvioinnit tai opiskelijan kirjallinen itsearviointi, jotka voivat myös olla digitaalisessa muodossa. Arvioinnin dokumentoinnilla varmistetaan, että tehtyyn arviointiin voidaan tarvittaessa palata jälkikäteen opiskelijan pyynnöstä.

Tiivistelmä Siviksen arviointiohjeista

- Kaikille opintopisteytettyjen koulutusten osaamistavoitteille määritetään konkreettiset, tekemistä kuvaavat arviointikriteerit koulutuksen suunnitteluvaiheessa.
- Opiskelijoille kerrotaan koulutuksen osaamistavoitteet ja niihin liittyvät arvioinnin tavat ja arviointikriteerit.
- Opintopisteytetyissä koulutuksissa opiskelijoille kerrotaan Koski- ja Oma Opintopolku -palvelujen tiedonsiirtoon liittyvästä suostumuksenannosta.
- Osaamisen arvioinnin suorittaa kouluttaja.
- Arviointia toteutetaan koko koulutuksen ajan.
- Arvioinnissa huomioidaan monipuoliset toteutustavat ja arviointi yhdistetään koulutuksenaikaisiin oppimisaktiviteetteihin.
- Arviointia toteutetaan oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti.
- Opiskelijalle kerrotaan perustelu, mikäli suoritusta ei voida hyväksyä.
- Arviointiin liittyvät dokumentit säilytetään sovitulla tavalla koulutuksen jälkeen.

